

การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาในโรงเรียนภายใต้การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19): แนวคิดและแนวปฏิบัติ

เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์ ค.บ, วท.ม, ศษ.ด.^{1*}

ปัทมวิษณุ ปิยะอร่ามวงศ์ กศ.บ, ค.ม.²

¹คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²สำนักงานอาสาภาค สภาภาคไทย

บทคัดย่อ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ ที่ไม่เคยมีรายงานการตรวจพบมาก่อน การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาในโรงเรียน จึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะคิด และสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งมีความฉลาดรู้ทางสุขภาพ ตลอดจนสามารถส่งต่อข้อมูลไปยังครอบครัวและชุมชนของตนเอง เพื่อลดโอกาสของการแพร่ระบาดของโรค

ภายใต้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นอกจากจะดำเนินการป้องกันควบคุมโรคในโรงเรียนตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดแล้ว ควรมุ่งเน้นให้นักเรียนมีระบบความคิด การเตือนตนเอง และการมีคุณธรรม เพื่อสามารถปรับตัวและพร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น ผ่านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนในภาวะปกติ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในกรณีที่มีการแพร่ระบาดอยู่ในวงจำกัด และการจัดการเรียนรู้ที่บ้านในกรณีที่มีการแพร่ระบาดขยายวงกว้างหรือรุนแรง

นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรมพิเศษสำหรับนักเรียน ได้แก่ 1) อาสาสมัครนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ อาสาสมัครนักเรียนป้องกัน COVID-19 และอาสาสมัครนักเรียนสื่อสารข่าวสาร COVID-19 โดยกลุ่มแรกทำหน้าที่ช่วยเหลือครูในการเผยแพร่ข้อมูล ออกแบบและจัดทำสื่อในการให้ความรู้และรณรงค์เพื่อป้องกันโรค ส่วนอาสาสมัครนักเรียนกลุ่มที่ 2 ทำหน้าที่ติดตามสถานการณ์ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับโรค ตรวจสอบแหล่งข้อมูลข่าวสาร เพื่อส่งต่อให้กับอาสาสมัครนักเรียนป้องกัน COVID-19 เพื่อนำไปจัดทำสื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่างๆ โดยผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากครูผู้รับผิดชอบ 2) การแนะแนวสุขภาพ เป็นการจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้คำแนะนำ คำปรึกษา และมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อศึกษาต้นเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นและหารือกับผู้ปกครองของนักเรียน

แนวคิดและแนวปฏิบัติดังกล่าว จะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด ตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพ และป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาในโรงเรียน, การป้องกันควบคุมโรค, โรคโควิด 19
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

* เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์ ผู้รับผิดชอบบทความ

Health Education Learning Management in Schools Amidst the COVID-19 Pandemic: Concepts and Guidelines

Aim-utcha Wattanaburanon B.Ed, M.Sc, Ed.D.^{1*}

Pannawit Piyaaramwong B.Ed, M.Ed.²

¹*Faculty of Education, Chulalongkorn University*

²*Red Cross Volunteer Bureau, Thai Red Cross Society*

ABSTRACT

Coronavirus disease 2019 (COVID-19) is an emerging infectious disease, of which the case has not been reported before. Health education learning management can be a tool to promote appropriate knowledge, attitude, practices, health literacy, and transfer helpful information to families and community members in order to reduce spread of the disease as well.

Amidst the COVID-19 pandemic, disease control and prevention in compliance with the Ministry of Public Health should be conducted in parallel with learning management to emphasize on students' thinking systems, self-reminding, and virtuousness so that they are capable of adjusting themselves and prepared to cope with ongoing situations. This can be done through classroom learning in normal situations, blended learning amidst limited local transmission, and home-based learning amidst widespread local transmission.

Moreover, special activities: 1) Student Volunteers which include COVID-19 prevention volunteers and COVID-19 communication volunteers. The first group is responsible for assisting their teachers in disseminating information as well as producing materials to campaign for disease prevention. While the second group of volunteers is in charge of monitoring COVID-19 situation and verifying integrity of information before passing it to the COVID-19 prevention volunteers for further production of materials in different forms under the teacher's review. 2) Health Guidance by experts, psychologists, social workers, and other related professionals who provide guidance, advice, and visiting to students' homes are also conducted to find out cause of related problems and to discuss with their parents to address the problems.

The concept and guidelines above should promote maximum level of learning, health awareness, and self-prevention from COVID-19 among students.

Key words: *Health education learning management in School , Disease prevention and control, COVID-19, Coronavirus disease 2019*

*Corresponding Author: Aim-utcha Wattanaburanon

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus disease 2019) เป็นโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ (Emerging infectious disease) ที่มีการแพร่ระบาดไปยังหลายประเทศทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย มีสาเหตุมาจากไวรัสโคโรนา (Coronavirus) เช่นเดียวกับโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรงหรือโรคซาร์ส (Severe acute respiratory syndrome: SARS) และโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลางหรือโรคเมอร์ส (Middle East respiratory syndrome: MERS)^{1,2} ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 มีการรายงานผู้ป่วยยอดอักเสบโดยไม่ทราบสาเหตุในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน ตรวจพบว่าสาเหตุของอาการดังกล่าวเกิดจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (2019-nCoV)³ ต่อมาได้ระบาดไปยังหลายประเทศทั่วโลก (Pandemic) องค์การอนามัยโลก (WHO) จึงประกาศให้เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public health emergency of international concern) หรือ PHEIC⁴ และกำหนดชื่อโรคอย่างเป็นทางการว่า “Coronavirus disease 2019 (COVID-19)” สำหรับประเทศไทยเรียกว่า “โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19” ส่วนคณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยอนุกรมวิทยาของไวรัส (International committee on taxonomy of viruses) ได้กำหนดให้ใช้ชื่อ “Severe acute respiratory syndrome Coronavirus 2 หรือ SARS CoV-2” เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องทางพันธุกรรมอย่างใกล้ชิดกับเชื้อไวรัสโรคซาร์ส⁴

สถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในหลายประเทศทั่วโลก (ข้อมูล ณ วันที่ 8 กันยายน 2563) พบว่า มีจำนวนผู้ติดเชื้อมากกว่า 27,485,000 กว่าราย เสียชีวิตมากกว่า 896,000 ราย โดยสถานการณ์ในประเทศไทย (ข้อมูล ณ วันที่ 8 กันยายน 2563) พบผู้ติดเชื้อจำนวน 3,445 ราย และมีผู้เสียชีวิต 58 ราย⁵ การแพร่ระบาดขยายวงกว้างไปยังพื้นที่ต่างๆ ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล จนถึงระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจรวมทั้งระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก ทั้งนี้โรคติดเชื้อ

ไวรัสโคโรนา 2019 สามารถติดต่อจากคนสู่คนได้ โดยการสัมผัสละอองฝอยของสารคัดหลั่งที่มีเชื้อผ่านทาง การไอ จาม และการสัมผัสสิ่งของที่ปนเปื้อนสารคัดหลั่งที่มีเชื้อแล้วสัมผัสบริเวณจมูก ปาก ตา โรงเรียนจึงเป็นสถานที่หนึ่งที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีกลุ่มคนรวมอยู่ด้วยกันเป็นจำนวนมากทั้งนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ต่างๆ และผู้ปกครอง ดังนั้นการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในโรงเรียน โดยการส่งเสริมให้ทุกคนมีความรู้และสามารถปฏิบัติตนในการป้องกันโรคจึงเป็นส่วนสำคัญ เพื่อลดโอกาสของการแพร่ระบาดของโรค

“การจัดการเรียนรู้สุขศึกษา” จึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกคนมีความรู้ (Knowledge) ทศนคติ (Attitude) และสามารถปฏิบัติตน (Practices) ได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งมีความฉลาดรู้ทางสุขภาพ (Health Literacy)^{6,7} ตลอดจนสามารถส่งต่อข้อมูลไปยังครอบครัวและชุมชนของตนเองได้ บทความนี้กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมของโรงเรียน การจัดการเรียนรู้ และประเมินผลการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดกิจกรรมพิเศษ เพื่อเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนและครูในการช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพ สามารถปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพ และการป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

แนวทางการเตรียมความพร้อมสำหรับโรงเรียน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ ที่ไม่เคยมีรายงานการตรวจพบมาก่อน ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน รวมทั้งการจัดการเรียนรู้ ต้องพิจารณาถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค และข้อจำกัดต่างๆ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของครูและนักเรียน โดยมีแนวทางการเตรียมความพร้อมสำหรับโรงเรียนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนี้

1. กำหนดนโยบาย มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรงเรียน และแนวทางการจัดการเรียนรู้ภายใต้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2. สื่อสารและทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรงเรียน และแนวทางการจัดการเรียนรู้ภายใต้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้แก่ครูในโรงเรียน

3. ทำหนังสือหรือจดหมายแจ้งให้กับผู้ปกครอง ของนักเรียนทราบก่อนล่วงหน้าเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรงเรียน และแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการสื่อสารและทำความเข้าใจกับผู้ปกครองและนักเรียน

4. จัดตั้งคณะทำงานดำเนินการสำรวจความพร้อม ของครูและนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ภายใต้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

5. จัดเตรียมจุดคัดกรองก่อนเข้าโรงเรียน โดย ทำการตรวจวัดอุณหภูมิของร่างกาย (อุณหภูมิไม่เกิน 37.5 องศาเซลเซียส)⁸ พร้อมทำสัญลักษณ์ผ่านการ คัดกรอง เช่น การติดสติ๊กเกอร์

6. จัดเตรียมจุดทำความสะอาดมือ (อุปกรณ์ สำหรับทำความสะอาดมือ หรือจัดเตรียมแอลกอฮอล์เจล) ตามจุดต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น ประตูเข้า-ออกของโรงเรียน ห้องเรียน โรงอาหาร

7. จัดทำสัญลักษณ์เพื่อเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล เช่น จุดคัดกรองก่อนเข้าโรงเรียน จุดทำความสะอาดมือ

8. จัดเตรียมห้องพยาบาลสำหรับแยกบุคคลที่มีอาการเกี่ยวกับทางเดินหายใจหรืออยู่ในกลุ่มเสี่ยง และรีบแจ้งบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขในพื้นที่ เพื่อดำเนินการสอบสวนและควบคุมการระบาดของโรค

9. จัดเตรียมบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญในการ เน้นแนวสุขภาพ ให้คำปรึกษา กรณีที่ครูหรือนักเรียน ต้องการคำแนะนำ คำปรึกษา รวมทั้งความช่วยเหลือต่าง ๆ ความวิตกกังวล ภาวะความเครียดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกิดขึ้น

10. จัดทำสื่อในการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ

วิธีทัศน์ Infographic ให้แก่ครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยมาจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ และส่งเสริมการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล

11. จัดให้มีการทำความสะอาดพื้นผิวที่มีการสัมผัสหลายคน เช่น โต๊ะเรียน เก้าอี้ ประตู หน้าต่าง ราวบันได เป็นประจำทุกวัน อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ

12. ส่งเสริมมาตรการรักษาระยะห่างทางกายภาพ (Physical Distancing) ลดความแออัด โดยการนำ มาตรการรักษาระยะห่างทางกายภาพมาใช้ อาจทำให้ ห้องเรียนมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน โรงเรียน ควรปรับ-ลดเวลาเรียน จัดเวลาเรียนให้เหลื่อมกัน หรือ จัดให้นักเรียนเข้าเรียนเป็นรอบ รอบละ 25-30 นาที โดย แต่ละรอบมีจำนวนนักเรียนเท่ากับจำนวนโต๊ะเรียนที่ได้ จัดเตรียมไว้

13. กรณีที่มีการแพร่ระบาดรุนแรง ผู้บริหาร โรงเรียนอาจพิจารณาปิดโรงเรียน ทั้งนี้ การพิจารณา เปิดปิดโรงเรียนอาจจะต้องทำการปรึกษาหารือระหว่าง ผู้บริหารโรงเรียน ครู แพทย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านระบาดวิทยา นักวิชาการสาธารณสุข ฯลฯ เพื่อความเหมาะสม เกิดประโยชน์ และความปลอดภัยสูงสุดต่อทุกคน

14. ควบคุม กำกับ ติดตาม และตรวจสอบการ ดำเนินการตามนโยบาย มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรงเรียน และการจัดการเรียนรู้ภายใต้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างต่อเนื่อง

แนวทางการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาภายใต้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกิดขึ้นนั้น การส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้และสามารถปฏิบัติตนในการป้องกันโรคได้จึงเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างมาก และช่วยลดโอกาสของการแพร่ระบาดของโรค “การจัดการเรียนรู้สุขศึกษา” จึงเป็น กระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพ สามารถปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพและการป้องกันตนเองจากโรค

ในการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาจะต้องพิจารณาถึงกลุ่มผู้เรียน สารการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และแนวคิดสำหรับการจัดการเรียนรู้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาถึงแนวปฏิบัติต่างๆ ข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของครูและนักเรียน และคงรักษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุดเท่าที่สถานการณ์จะเอื้ออำนวย นอกจากนี้ควรเน้นให้นักเรียนมีระบบความคิด (Thinking Systems) การเตือนตนเอง (Self-Reminding) และการมีคุณธรรม (Virtuousness) เพื่อให้นักเรียนมีทักษะ มีกระบวนการคิด สามารถปรับตัวและพร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้

โดยแนวคิดที่นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้สุขศึกษา มีดังนี้

1. แนวคิดด้านการมีระบบความคิด (Thinking Systems) ครูควรนำระบบความคิดมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาโดยให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และ การคิดแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจ ดังนี้

1) การคิดวิเคราะห์ (Analysis Thinking) เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วย การแยกแยะข้อมูล การเปรียบเทียบ การเชื่อมโยงหรือหาความสัมพันธ์ และการประเมินสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน

2) การคิดสังเคราะห์ (Synthesis Thinking) การฝึกการคิดสังเคราะห์เป็นการค้นคว้า รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จัดระบบข้อมูลให้ชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น เชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นเหตุเป็นผล หลอมรวมข้อมูลหรือความคิดเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การฝึกการคิดสังเคราะห์จะช่วยให้นักเรียนสามารถประมวลความคิด จับประเด็นปัญหา และมีแนวคิดใหม่

3) การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creative and Innovative Thinking) เป็นกระบวนการ

คิดที่ประกอบไปด้วย การคิดริเริ่ม คิดคล่องแคล่ว คิดหลากหลาย คิดยืดหยุ่น และคิดละเอียดลออ ทั้งนี้ครูจะต้องฝึกและกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอ คิดเชิงบวกและคิดอย่างก้าวไกล เพื่อให้นักเรียนสามารถออกแบบหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ กระบวนการใหม่ คิดใหม่ ทำใหม่ และสามารถสร้างสื่อ นวัตกรรมต่าง ๆ

4) การคิดแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจ (Problem Solving and Decision Making) เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักการคิดแก้ไขปัญหาและสามารถตัดสินใจได้ มีวิธีคิด วิธีการจัดการ และทางออกให้กับตนเองที่ถูกต้องเหมาะสม และนำไปปฏิบัติได้

2. แนวคิดด้านการเตือนตนเอง (Self-Reminding) เป็นการใช้สติและปัญญาในการสำรวจหรือตรวจตราตนเองว่า สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด สิ่งใดควรกระทำ สิ่งใดไม่ควรกระทำ รู้จักใคร่ครวญให้ทราบชัด และปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ การเตือนตนเองนั้น นักเรียนจะต้องมีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม มีสมาธิ มุ่งมั่นและตั้งใจ ดังนั้น การปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพต้องอาศัย “การเตือนตนเอง” อยู่สม่ำเสมอเพื่อการมีสุขภาพที่ดีและป้องกันตนเองจากโรค

3. แนวคิดด้านการมีคุณธรรม (Virtuousness) เป็นการสร้างเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม เรียนรู้ และเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น รู้จักและสร้างสรรค์ คุณงามความดีที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ยอมรับความจริงของชีวิต ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ครูต้องสร้างเสริมให้นักเรียนรู้จักการตระหนักรู้ในตนเองและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) ไม่เลือกปฏิบัติ และตีตราผู้อื่น (Stigma) มีความรับผิดชอบต่อสังคมและเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ด้วยกัน

แนวทางการจัดการเรียนรู้สุขศึกษา โดยนำแนวคิดต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถกระทำได้ตามตัวอย่าง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการนำแนวคิดมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้สุขศึกษา

แนวคิด	ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาเรื่อง “การสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า”
แนวคิดด้านการมีระบบความคิด (Thinking Systems)	<p>1. การคิดวิเคราะห์ (Analysis Thinking) เช่น ครูให้นักเรียนเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบของการสวมหน้ากาก และไม่สวมหน้ากาก</p> <p>2. การคิดสังเคราะห์ (Synthesis Thinking) เช่น ครูให้นักเรียนสังเคราะห์รูปแบบการรณรงค์สวมหน้ากากในโรงเรียน พร้อมทั้งรวบรวมการรณรงค์รูปแบบอื่นๆ เปรียบเทียบ สรุป และนำเสนอการรณรงค์สวมหน้ากากรูปแบบใหม่ของตนเองหรือกลุ่ม</p> <p>3. การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creative and Innovative Thinking) เช่น ครูให้นักเรียนออกแบบหน้ากากผ้า และตัดเย็บด้วยตนเอง หรือ ครูให้นักเรียนออกแบบสื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการสวมหน้ากาก</p> <p>4. การคิดแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจ (Problem Solving and Decision Making) เช่น ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างวิธีการจัดการ ถ้าหากเพื่อนไม่สวมหน้ากาก นักเรียนจะมีวิธีให้เพื่อนหันมาสวมหน้ากากได้อย่างไร</p>
แนวคิดด้านการเตือนตนเอง (Self-Reminding)	ครูให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นความสำคัญของการสวมหน้ากาก ประโยชน์ต่างๆ อธิบายและสาธิตขั้นตอนการสวมหน้ากาก ขั้นตอนการทำความสะอาดมือด้วยน้ำและสบู่หรือแอลกอฮอล์ทุกครั้ง ก่อนและหลังสวมหรือจับหน้ากาก ฯลฯ เพื่อให้นักเรียนตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการสวมหน้ากาก รู้จักสำรวจตนเอง และเตือนตนเองอยู่เสมอ
แนวคิดด้านการมีคุณธรรม (Virtuousness)	ครูให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน หัวข้อ “ทำไมบางคนถึงไม่ชอบสวมหน้ากาก” อาจใช้กิจกรรมระดมสมอง กระตุ้นให้นักเรียนได้เห็นภาพว่าบางคนที่ไม่ชอบสวมหน้ากากอาจจะมีเหตุผลบางอย่าง หรือมีความรู้ไม่เพียงพอในป้องกันตนเอง นักเรียนต้องไม่ตีตราผู้อื่น (Stigma) ว่าทำไมถึงเขาไม่ชอบสวมหน้ากากอนามัย ครูอาจให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ว่าจะมีวิธีการอย่างไรให้คนที่ไม่ชอบสวมหน้ากากหันมาสวมหน้ากากได้ และรู้จักมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาภายใต้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ครูและนักเรียนจำเป็นต้องมีการปรับตัว (Adaptability) และมีความยืดหยุ่น (Flexibility) ในเรื่องต่างๆ ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงบริบทต่างๆ สร้างการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) และครูมีส่วนร่วมระหว่างครูนักเรียน และผู้ปกครองให้มากที่สุด

แนวทางการจัดการเรียนรู้สุขศึกษา สามารถกระทำได้ 3 แนวทาง ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ในกรณีที่ไม่มีการแพร่ระบาด ครูสามารถจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนได้ตามปกติ และต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันอย่างเคร่งครัด

2. การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน/สลับการเรียนที่บ้าน เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ในกรณีที่มีการแพร่ระบาดอยู่ในวงจำกัด ครูสามารถจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนได้ โดยอาจจะต้องจัดเวลาเรียนให้เหลื่อมกันหรือจัดให้นักเรียนเข้าเรียนเป็นรอบ รอบละ 25-30 นาที ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันอย่างเคร่งครัด และสลับกับการจัดการเรียนรู้ที่บ้าน อาจจะให้นักเรียนมาเรียนที่โรงเรียนสัปดาห์ละ 1-2 วันต่อสัปดาห์ และการจัดการเรียนรู้ที่บ้านสัปดาห์ละ 2-3 วันต่อสัปดาห์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในขณะนั้น และความตกลงร่วมกันระหว่างครู นักเรียน รวมถึงผู้ปกครอง

3. การจัดการเรียนรู้ที่บ้าน เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้กรณีที่มีการแพร่ระบาดขยายวงกว้างหรือรุนแรง ผู้บริหารโรงเรียนอาจมีการพิจารณาปิดโรงเรียนครูอาจจะต้องจัดการเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรือระบบออนไลน์โดยให้นักเรียนเรียนที่บ้าน ครูทำการจัดส่งหนังสือ แบบฝึกหัด การบ้าน ให้กับนักเรียนผ่านช่องทางต่างๆ เช่น ไปรษณีย์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) ซึ่งนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและสามารถเรียนเวลาใดก็ได้

แนวทางการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาทั้ง 3 แนวทางนั้น ครูสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบมาใช้เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตัวอย่างดังตารางที่ 2

ทั้งนี้ตัวอย่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ สามารถปรับและยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น คำนึงถึงความพร้อมของนักเรียน และสามารถผสมผสาน สลับ สับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ เช่น กระบวนการจัดกิจกรรมในโมเดลเลิฟนอกจากที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนแล้ว สามารถนำมาใช้จัดการเรียนรู้ในการเรียนที่บ้านผ่านระบบออนไลน์หรือช่องทางอื่นได้ ทั้งนี้ นอกจากครูจะเป็นผู้สอนแล้วนั้นจะต้องปรับบทบาทเป็นผู้นำการเรียนรู้ (Leadership) เป็นผู้ให้คำปรึกษา (Advisor) เป็นผู้ฝึก (Coach) เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ (Inspirator) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) และผู้สร้างแรงจูงใจ (Motivator) เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด

ตารางที่ 2 แนวทางการจัดการเรียนรู้สุขศึกษา

แนวทางการจัดการเรียนรู้	ตัวอย่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้
ในห้องเรียน	<p>การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟ (LOVE Model)^{9,10}</p> <p>เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ชั้นเรียนรู้ (Learning หรือ L) ชั้นเปิดใจ (Openness หรือ O) ชั้นเห็นคุณค่า (Value หรือ V) และชั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence หรือ E) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ร่วมกัน เรียนรู้ที่จะรัก และรู้จักตัวเองและผู้อื่น ยอมรับความจริงของชีวิต เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น เห็นคุณค่าการมีชีวิต คุณค่าของการมีสุขภาพดี</p> <p>การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟ เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด เช่น ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การระบายความรู้สึก การแสดงความรักความห่วงใยด้วยการเขียนข้อความ วาดภาพ การทำการ์ด เพื่อส่งต่อให้กับบุคลากรทางการแพทย์ ผู้ป่วย หรือบุคคลอื่น ๆ ที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การฝึกสมาธิ ตั้งใจมั่น ตั้งสติพร้อมเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในด้านความดี (การรักษาศีลห้า) ด้านความจริง (ธรรมชาติของชีวิตที่พึงปฏิบัติได้) ด้านความรู้ปฏิบัติ (การรู้และปฏิบัติ)^{9,10} และพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทัศนคติของนักเรียน^{11,12}</p>
ในห้องเรียนผสมผสาน/ สลับการจัดการเรียนรู้ ที่บ้าน	<p>การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาแบบผสมผสาน</p> <p>เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย รูปแบบนี้เน้นการยืดหยุ่น และมีความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนรู้ บูรณาการเนื้อหาสาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น สุขศึกษา วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปะ ดนตรี การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้จะพิจารณาบริบทและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เพื่อวางแผนในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผสมผสานแนวทางการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนควบคู่การจัดการเรียนรู้ที่บ้าน เช่น การใช้การจัดการเรียนรู้แบบมอบหมายงานโดยให้นักเรียนไปศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้าน 2-3 วันต่อสัปดาห์ และนัดหมายให้นักเรียนมาที่โรงเรียนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดขึ้น โดยใช้โมเดลเลิฟในการจัดการเรียนรู้ นำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากที่บ้านมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ร่วมกัน การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาแบบผสมผสาน อาจกำหนดระยะเวลาในการเรียนรู้ในห้องเรียน และการเรียนที่บ้านตามความเหมาะสม และความพร้อมของนักเรียน โดยมีการตกลงร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง</p>
ที่บ้าน	<p>การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาแบบมอบหมายงาน</p> <p>เป็นการนำการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)^{13,14} มาประยุกต์ใช้ โดยครูมอบหมายงานให้นักเรียนศึกษาบทเรียนด้วยตนเองที่บ้านหรือนอกเวลาเรียน เน้นการใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆ หรือระบบออนไลน์เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น การสร้างบทเรียนออนไลน์ สื่อวีดิทัศน์ หรือการจัดส่งหนังสือเรียน แบบฝึกหัดทางไปรษณีย์ถึงบ้านของนักเรียน สิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาแบบมอบหมายงานนี้ คือ การเลือกลูกสื่อที่ใช้ในการเรียนที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสาระเรียนรู้ และช่องทางที่ใช้ในการสื่อสารกับนักเรียน เช่น Zoom Cloud Meeting, LINE, Facebook รูปแบบการจัดการเรียนรู้ยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียน เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูมีมากขึ้น มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและมีวินัย ทั้งนี้การมอบหมายงานอาจจะต้องมีการตกลงเบื้องต้น ระยะเวลาในการเรียน และการประเมินผล การเรียนรู้ สื่อสารและทำความเข้าใจกับนักเรียนก่อนที่จะเริ่มเข้าบทเรียนในแต่ละครั้ง</p>

การประเมินผลการจัดการเรียนรู้สุขศึกษา

การประเมินผลการจัดการเรียนรู้สุขศึกษา^{6,10} เป็นกระบวนการตรวจสอบการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน ในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาสามารถประเมินได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การประเมินความก้าวหน้าในการเรียน (Formative Assessment) เป็นการประเมินพัฒนาการของนักเรียนในช่วงการดำเนินการจัดการเรียนรู้หรือในระหว่างภาคเรียน โดยประเมินจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และผลงานของนักเรียน เช่น การตั้งคำถาม การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน และการสะท้อนความคิด

2. การประเมินผลรวม (Summative Assessment) เป็นการประเมินนักเรียนเพื่อตรวจสอบนักเรียนในเรื่องการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่กำหนด โดยประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษา (ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติ) โดยสามารถประเมินจากแบบวัดต่าง ๆ และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ทางสุขศึกษา

ทั้งนี้ครูต้องดำเนินการจัดทำรายงานรวบรวมวิธีการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ภายใต้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รายงานแผนการจัดการเรียนรู้ รายงานผลการจัดการเรียนรู้ ข้อสรุป และข้อเสนอแนะต่าง ๆ นำเสนอให้ผู้บริหารของโรงเรียนได้รับทราบ เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาตรวจสอบ และหาแนวทางการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การจัดกิจกรรมพิเศษ

นอกจากการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ แล้ว ควรมีการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อให้นักเรียนจะได้เกิดการเรียนรู้สูงสุด ซึ่งการจัดกิจกรรมพิเศษสามารถกระทำได้หลากหลายวิธี ดังนี้

1. อาสาสมัครนักเรียน (Student Volunteer)

โรงเรียนสามารถจัดให้มีอาสาสมัครนักเรียนในการช่วยป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้โดยมีบทบาทหน้าที่คอยช่วยเหลือครูและโรงเรียน เช่น

1) อาสาสมัครนักเรียนป้องกัน COVID-19 ทำหน้าที่ในการช่วยครูเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ออกแบบและจัดทำสื่อในการให้ความรู้ เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ วิดีทัศน์ Infographic ทั้งนี้สื่อในการให้ความรู้ที่อาสาสมัครนักเรียนป้องกัน COVID-19 จัดทำขึ้นจะต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมจากครูผู้รับผิดชอบก่อนทำการเผยแพร่ ช่วยโรงเรียนในการณรงค์การสวมใส่หน้ากากอนามัย การล้างมือ และการส่งเสริมมาตรการรักษาระยะห่างทางกายภาพ (Physical Distancing) การจัดทำหน้ากากผ้า Face-Shield ส่งมอบให้กับทุกคนในโรงเรียน และชุมชนของตนเอง รวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข

2) อาสาสมัครนักเรียนสื่อสารข่าวสาร COVID-19 ทำหน้าที่ติดตามสถานการณ์ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร เพื่อส่งต่อไปให้กับอาสาสมัครนักเรียนป้องกัน COVID-19 จัดทำสื่อในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ข้อมูลข่าวสารจะต้องผ่านการตรวจสอบจากครูที่รับผิดชอบด้วยเพื่อความถูกต้อง การจัดให้มีอาสาสมัครนักเรียนในการช่วยป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้ง 2 ประเภะนั้น โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. เปิดรับสมัครนักเรียนเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร โดยโรงเรียนระดับประถมศึกษา ควรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 5-6 ส่วนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ควรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-3 (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 (ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย)

2. ทำการคัดเลือกอาสาสมัครนักเรียนโดยมีคณะกรรมการที่ได้แต่งตั้งไว้แล้วเป็นผู้ดำเนินการ

คัดเลือก ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข และกรรมการนักเรียน

3. ทำการอบรมและฝึกอาสาสมัคร นักเรียนในแต่ละประเภท เพื่อให้รู้จักบทบาทและหน้าที่ต่าง ๆ

4. เมื่อผ่านการอบรมและฝึกปฏิบัติแล้ว ให้อาสาสมัครนักเรียนเริ่มลงมือปฏิบัติจริงตามงานที่ได้รับมอบหมาย จัดให้เครื่องแบบพิเศษ เช่น หมวก ปลอกแขน เพื่อให้ทุกคนในโรงเรียนได้ทราบขณะอาสาสมัครนักเรียนปฏิบัติงาน

5. จัดให้มีการประเมินผล และติดตามผลการดำเนินงานของอาสาสมัครนักเรียน

6. จัดให้การถ่ายทอดองค์ความรู้จากอาสาสมัครนักเรียนรุ่นพี่ไปสู่อาสาสมัครนักเรียนรุ่นน้อง หรือเพื่อนสู่เพื่อน โดยมีการจัดเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

7. จัดให้มีการคัดเลือกอาสาสมัครนักเรียนปฏิบัติงานดีเด่น และมีการมอบรางวัลเพื่อเป็นกำลังใจในการปฏิบัติงาน

8. หลังการแพร่ระบาดของโรค การปฏิบัติงานของอาสาสมัครนักเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดซ้ำ และส่งเสริมสุขภาพของทุกคนในโรงเรียน

2. การแนะแนวสุขภาพ (Health Guidance)¹⁵
ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงเรียนอาจมีการจัดการแนะแนวสุขภาพ เพื่อเป็นพื้นที่ให้นักเรียนที่ต้องการคำแนะนำ การปรึกษา รวมทั้งความช่วยเหลือต่าง ๆ นักเรียนอาจมีความวิตกกังวลใจกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีภาวะความเครียด การแนะแนวสุขภาพจึงมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งโรงเรียนอาจจะประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ จัดให้มีผู้เชี่ยวชาญ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เข้ามาให้บริการ ในกรณีนักเรียนบางรายที่มีความจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาเร่งด่วน อาจมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อศึกษาต้นเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นและหารือกับผู้ปกครองของนักเรียน

สรุป

แนวทางการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาในโรงเรียนยังมีข้อจำกัดหลายประการ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับวิธีการเพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โรงเรียนจำเป็นต้องมีแนวทางการเตรียมความพร้อมสำหรับโรงเรียนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งแนวทางการจัดการเรียนรู้สุขศึกษา การประเมินผลการจัดการเรียนรู้สุขศึกษา และการจัดกิจกรรมพิเศษ เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ มีทัศนคติ และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งมีความฉลาดรู้ทางสุขภาพ (Health Literacy) เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด ตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพ และป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แนวทางที่นำเสนอในบทความนี้อาจไม่ครอบคลุมถึงกระบวนการจัดการและการบริหารระดับโรงเรียนทั้งหมด ทั้งนี้จำเป็นต้องทำการวิจัยเพื่อตรวจสอบและหาแนวทางที่เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. He F, Deng Y, Li W. Coronavirus disease 2019: What we know? J Med Virol 2020 Mar 14; 92(7): 719–25. doi: 10.1002/jmv.25766.
2. Zhu N, Zhang D, Wang W, Li X, Yang B, Song J, et al. A novel coronavirus from patients with pneumonia in China, 2019. N Engl J Med 2020 Feb 20; 382(8): 727–33. doi: 10.1056/NEJMoa2001017.
3. Eurosurveillance Editorial Team. Note from the editors: World Health Organization declares novel coronavirus (2019–nCoV) sixth public health emergency of international concern. Euro Surveill 2020 Feb 6; 25(5): 200131e. doi: 10.2807/1560-7917.ES.2020.25.5.200131e.

4. World Health Organization. Naming the coronavirus disease (COVID-19) and the virus that causes it [Internet]. 2019 [cited 2020 May 27] Available from: [https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/naming-the-coronavirus-disease-\(covid-2019\)-and-the-virus-that-causes-it](https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/naming-the-coronavirus-disease-(covid-2019)-and-the-virus-that-causes-it)
5. Worldometer. COVID-19 coronavirus pandemic [Internet]. 2020 [cited 2020 Sep 8] Available from: <https://www.worldometers.info/coronavirus/>
6. Wattanaburanon A, Piyaaramwong P. Health education and health development in the 21st Century. *Chula Med J* 2018; 62(5): 871-8. doi: 10.14456/clmj.2018.15. (in Thai)
7. Wattanaburanon A. Principle of health education. Bangkok: Odeon Store; 2013. (in Thai)
8. Guan W, Ni Z, Hu Y, Liang W, Ou C, He J, et al. Clinical characteristics of coronavirus disease 2019 in China. *N Engl J Med* 2020 Feb 28; 382(18): 1708-20. doi: 10.1056/NEJMoa2002032.
9. Wattanaburanon A. Development research of LOVE Model for enhancing comprehensive humanization: A research program for higher education students. *JRM* 2015; 28(2): 119-52. (in Thai)
10. Wattanaburanon A. LOVE Model and health education learning management. *Journal of Liberal Arts, Maejo University* 2020; 8(1): 233-45. (in Thai)
11. Piyarit R, Wongboonngam N, Kampol P. Effect of learning management of the LOVE Model on critical thinking ability of students in Phetchaburi Rajabhat University. *Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University* 2019; 9(1): 220-25. (in Thai)
12. Piyarit R, Isarankura-Na-Ayudhya W. Effect of learning management of local curriculum by applying the LOVE Model on critical thinking ability and attitude toward local community: A case of Phetchaburi studies subject. *OJED* 2015; 10(1): 161-74. (in Thai)
13. Hurtubise L, Hall E, Sheridan L, Han H. The flipped classroom in medical education: Engaging students to build competency. *Journal of Medical Education and Curricular Development* 2015 Apr 27; 2: 35-43. doi: 10.4137/JMECD.S23895.
14. Bureekarn N, Wattanaburanon A. Effect of health education learning management using the flipped classroom approach on responsibility and learning achievement of lower secondary school. *OJED* 2014; 9(4): 768-84. (in Thai)
15. Wattanaburanon A, editor. Health guidance for better. Learning management in developing school health. Bangkok: Chulalongkorn University printing house; 2005. p. 56-66. (in Thai)